

Vi ha föranledts till detta omnämnande af Pietas' textilvårdande verksamhet af den lilla utställning af färdigkonserverade föremål, som denna förening öppnade den 28 februari 1911 i Nordiska Museets sal för tillfälliga utställningar. Pietas ville visa några prof på hvad den uträttat under de tre gångna åren sedan stiftandet. En verksamhet sådan som denna har att räkna med så många obekanta faktorer, att den ej kan uppehållas utan understöd i ekonomiskt afseende. Nu sedan dess förste store mecenat gått bort, har föreningen sökt och funnit offentligt understöd af statsmedel, men dock ej i den omfattning erhållit sådant, att dess drift kan uppehållas i samma omfattning som tidigare. Man vågar kanske hoppas, att det i framtiden skall blifva bättre, så att föreningen ej någon längre tid blir nödsakad att göra större inskränkningar i sin verksamhet.

—a—i.

Ett nytt bidrag till julgranens historia.

Om julgranens första framträdande i vårt land föreligga ytterst få anteckningar. I allmänhet har man dock ansett, att den först omkring år 1820 börjat uppträda i vårt land, och den i Fataburen 1909, sid. 249, lämnade uppgiften om att julgran år 1817 förekommit på godset Trestena i Västergötland — och då troligen för första gången därstädes — var då den af oss kända äldsta tidsuppgiften. I Nordisk Familjeboks senaste upplaga finnes emellertid i artikeln *Jul* uppgift om att julgran förekommit i Sverige redan så tidigt som på 1700-talets midt. Enligt af artikelförfattaren, dr R. Geete, välvilligt lämnad upplysning är källan till denna uppgift att finna i af Carl Trolle Bonde år 1895 utgifna »Anteckningar om Bondesläkten».

I dessa af riksrådet och ambassadören, grefve Carl Bonde efterlämnade och af sonsonen utgifna dagboksanteckningar återfinnas i serien I, sid. 13 följande passus: »Sådana förhör¹ företogos i syn-

¹ Flera gånger om året anställdes med Carl Bonde stränga examina utaf fadern, riksrådet grefve Gustaf Bonde, hvilken icke sparade några föreställningar för att hos sonen väcka lust och begär till lärdom.

nerhet hvar julafton, och sedan jag genomgått denna skärseld, hvar vid min k. moder och systrar, samt informator voro närvarande, blef dörren öppnad till matsalen, som var helt illuminerad af en gran med på qvistarna bundna vaxljus, och däromkring voro våra julklappar uppstädade på bord.»

Som greve Carl Bonde, hvilken var född år 1741, år 1748 erhöi informator, hvilken ledde hans studier i hemmet intill år 1854, då han reste till Uppsala, så torde tiden för ofvanstående skildring kunna sättas till omkring år 1750, och då familjen Bonde under denna tidsperiod brukade tillbringa vintermånaderna på egendomen Björnö, kan man med all säkerhet antaga, att ofvannämnda julfirande ägt rum på Björnö, som ligger i Frötuna hd i Uppland.

Den år 1817 omtalade granen var, förutom att den var prydd med vaxljus, äfven behängd med konfekt och russin, å den af Bonde omtalade granen synes däremot endast vaxljus hafva förekommit.

Louise Hagberg.

Litteratur.

Segerstedt, T., *Nordiska vapengudar*, i »Skrifter tillägnade Pehr Eklund». Lund 1911, sid. 663—695.

I sin i Fataburen 1909 s. 180 f. anmälda afhandling om »Torden-våbnet i kultus og folketro» har Chr. Blinkenberg visat, att yxan måste hafva varit föremål för religiös kult, innan man dyrkade en personlig gud (åskguden), som förde henne såsom vapen. Segerstedt visar i här i fråga varande afhandling, att förhållandet varit likartadt äfven med svärdet och spjutet. Såsom bekant tillades den heliga yxan hos nordborna guden Tor. På samma sätt hafva enligt S. de ursprungligen själfständigt såsom gudomliga föremål dyrkade svärdet och spjutet, när senare personliga gudsbegrepp utdanade sig, tillagts det förra Ty, det senare Oden. Men liksom dyrkan af yxan går tillbaka till så aflägsna tider, att något tal om germanska nordbor eller ens germanska folk icke kan historiskt sättas i fråga, så räknar ock svärd- och spjutkulten en mycket hög